

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem prohamus libenter. (Az általunk katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
 Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
 Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség: Jókai-utca 10.
 Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

A „holtkéz.“

(* *) Nem bocsátkozunk a kath. vagyoni-kérdés jogtermészetének bonczolgatásába, nem fejtegetjük a birtokjogi tételeket, nem érintjük a társadalmi krízist, mely mint a halál rögtön megjelenik mindenütt, hol a tulajdonjog elvei megingattatnak. Olvasóink, kiknek számára e sorok irvák, tudni fogják és nagyon jól tudják, hogy az egyház mily roppant erkölcsi és szellemi okok folytán védelmezi a kath. vagyont, s hogy a társadalmi rend és fejlődés elvei, mily óriási támaszt leltek mindenkor az egyház ezen magatartásában.

Amde az újabb gazdasági rendszer, a liberalizmus zászlaja alatt küzdő szabadság önsz céljokért küzdő epigonjai, kik Európában egy század alatt csaknem mindenütt elnyelték az egyházi vagyont, a magyar földön is megszülték proselytáikat. Mint távoli menydörgés moraja hallatszék hol itt, hol amott a megcsinált közvélemény zajában a vágy: megkeríteni a holtkéz birtokát. A magyar kath. egyházi vagyoni veszélyeztetve van időre-időre a politikai esélyek szerint az állam részéről, melynek növekedő pénzhánya, máris sóvár szemekkel néz egyházunk birtokára veszélyeztetve van a felekezetek részéről, melyeknek rivalitása és fanatizmusa, míg az ő felekezeti vagyonukat büszke hallgatásal őrzi sérthetlenségének érzetében, addig

a kath. vagyoni elkobzására a kövéleményt és törvényhozást ismételt provokálásokkal igaztja.

Mi volt hazánkban e vagyoni a katholicizmusra nézve, melynek egyházalapítási nagy művét elősegítette. oltárait aranyfódel, márványtalak ténye köré helyezte, tanait, intézményeit a dicsőség fényével ékesítette, a nagyok palotáival egy rangra emelte és evangéliumát felmagasztalta. Mi volt e vagyoni a magyar kath. papságra nézve, melynek lelkiismereti függetlenségét biztosította, apostoli működésének útjait egyengette, erkölcsi és tudományos működését előmozdította, társadalmi állását a nemzet élére emelte, befolyását a tekintély és tisztelet varázsával környezte és vezérré tette, valahányszor a vallás és haza független jellemeit, felázdozó hazafiságot kívánt. Mi volt e vagyoni a magyar kath. elemre nézve? Elmondja hazánk történelme, midőn a nemzeti nagyság és dicsőség emlékeinél áldva jegyezte fel a munkás kezek tényeit melyek mint főpapok, lelkesek vagy szerzetesek egyaránt emelték fajunk értékét, keblükre vonván a családok sorsát, azok vagyonosodását eszközölték, a hazai értelem és erő fejlesztését vitték, a tudóst, a költőt, a művészt segélyték és becsülték, az árvák és ügyefogyottak életét megmentették, és az összetartás elvét ékelve be a nemzeti érdekek öntudatába. a magyarnak egére a hir és hatalom napját hozták.

A nagy elődöknek törpe és kapzsi utódai, kik oly vágyó szemekkel kacsingatnak a „holtkéz“ Csáki-szalmájának képzelt birtokára, kik sorvadó agyvelővel nem képesek belátni azt, hogy a „holtkéz“ birtoka nemzeti fejlődésünk, kulturánk kifogyhatlan olajoskorsója volt a multban s az a jelenben is — hanem megosztzni óhajt azon, bár a nemzet egyik életidegét vágja is el — időről-időre mégis kénytelen belátni, hogy a „holtkéz“ megmozdul úgy néha-néha s bámuló szemei előtt a nemes törekvések és eszmék oly csiráiba önt életet, melyre legjobb törekvéseink mellett évtizedeken át nem lettünk volna képesek. Kénytelen belátni, hogy a „holtkéz“ munkájának gyümölcse ma is a nemzeté, mint volt évszázadokon keresztül, s ebben találja gyökerét kulturális intézményeink legfőbbje. Biztosítéka ez a nemzetnek, mely míg van, addig nemzeti fejlődésünk és szellemi haladásunk egy oly kimeríthetlen forrást bír benne, melyet elvesztés esetén könnyeink sem pótolhatnak. A beteg agyvelőnek lázas képzete sugallja azt a bema gondolatot, hogy a „holtkéz“ meddő, mely gyümölcstelenségében nyom nélkül elvész a nemzet életének folyamában. Példák — a hű dicásosság kétes illatu tömjénét kerülő nagy és tényes példák igazolják a „holtkéz“ áldásait. Bizonyára az egyházi vagyoni elleni keztüis kezekkel gyorsan elvernék e mil-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Pohárköszöntők.

Legáltalánosabb valami a pohárköszöntő, vagy a mint ma nevezik a tószót, mert ma már nem köszöntenek pohararát, hanem tószotznak, mert ez módosabb, elegánsabb a régi pohárköszöntőnél. Valaha szépen megszólították, azaz szálltak valaki elé: Uram, uram, szállok az urhoz! Állok elébe. Nagy ritkán halljuk ma már ezt az ősi megszólítást. A pohárköszöntők mai állapotában van még egy másik jelenség is a mely rokon minden egyébbel a nyilvánosság terén ez a *merészség*. Mindenki mer írni, beszélni és vállalkozni bármire. Nem tudom, vitéség dolgában hogy állunk, de sokban vagyunk bátrak. Mi ennek az alapja? Semmi egyéb, mint az, hogy képzelődünk, kiki többet hisz magáról valódi értékénél.

Hajdan a fiatal ember akkor szólt, ha kérdették; kellő szerénységgel lépett be az irodalomba, közelbe. Nem voltak szellemi fenyegetések és fényes fiatal óriások. Jelszó volt: Szerénység az ifjuság disze. És ma? Nur die Lumpen sind bescheiden. (Csak a lumpok szerények.)

Korunk fiatalsága szeret hangot adni, vezetni; mint született elnök, pártvezér, nagyság és ki tudja mivéle híresség, ki hivatva van vezérserepre.

Régen fokról-fokra emelkedett a fitalság, ma fokról-fokra esik. Magasan kezd és belesül az áriába.

Ritkaság volt azelőtt, hogy fiatalember pohárköszöntőt mondjon, ma agyon tószotozzák egymást és a társaságot.

Egy-egy félig sikerült pohárköszöntőért sok-sok vadat kell megnyalgatni. Alig akad manapság egy jó pohárköszöntő, a minék az oka a klasszikus műveltség hiánya. A legtöbb híresnek kikiáltott tószót áradozás. Nem kell pedig ezt a szónoki műfajt kicsinyíteni. Ennek nagy jelentősége van. Pohárköszöntőkben a legkövetlenebbül lehet hatni s ezeknek a mennyire lehet, epigrammatikus rövidségüknek kell lenni.

A politikai pohárköszöntők mostanában nagy divatban vannak, de őszintén ki kell jelenteni, hogy bizony kevés emelkedik fel a közép-szerűsége.

A nemzeti kaszinó Széchenyi-lakomáján minden évben mondanak Széchenyi billikomából pohárköszöntőt, de nem minden évben meg-

esményszámba ez a pohárköszöntő, pedig ez volna rendeltetése.

A Széchenyi billikomát arra kell kiüríteni, hogy abban az évben milyen nagyok voltak az alkotások, mit termelt a társadalom.

A legtöbb esztendőben nincsen mire inni, mert nagy események nélkül siklik el az idő. A pohárköszöntőben legjobban visszatükröződik a kor. Sívár kornak száraz, tartalmatlan a tószója is.

Nincsen mit mondani. Nem egyéb bő lére eresztett káprázatos fecsegésről, leszámítva egyes kivételeket.

Az olvasottság, az irodalmi jártasság és hangulat, szónoki, költői fordulatok a jó pohárköszöntőkben tükröződnek vissza és ott érvényesülhetnek leginkább.

Csak olyan ember mondhat tószót, kinek irodalmi tartalma van, a ki a poétikából tudja azt: sirj a sirókkal és neves a nevetőkkel.

A tószót óda, elégia, harci riadó, bevezetés egy hős költeményhez és ha valóban az csak akkor villanyozhat igazán.

A jó tószotzónak csak kevésszer szabad beszélni, mert így beszéde esemény számba megy. Kiváló alkalmaknak kell lenni, mikor

Rendkívüli olcsó árakért szeresheti be a t. közönség **STEININGER SÁNDOR** divat-, vászon- és fehérnemű üzletében, a legdivatosabb tavaszi és nyári szöveteket és mosó kelméket, általánosan elismert jó hírnevű gyárosok készitette vasznak, schiffonok és fehérneműeket, szőnyegeket, csipke és szövetfüggönyöket, stb. efféle czikket. „Delént gyönyörű mintákban 38 kr-ért méterenként“ kapható **Steininger Sándor Székesfejervár, Nádor-utca 2. szám** tejes-köz sarkán levő üzletében.

liókat és megásnak e sirások — nemzeti létünk egy oly feltételének gödrét, melyre ma még megnyugvással tekinthetünk. De mit törődnek e sirások azzal, ha édes anyjuk vérét eresztve, ők meghizhatnak rajta. A kedves „én” az első, az utód maga lássa, hogy él meg. Amde a nemzet testében ragódó ilyféle férgeseket kidob még magából az az életerő, mely lüktet benne; proselytái lehetnek egy nemzetnek, de áruló pénzkufáinak nem szabad lenni.

Az elmondottak jutottak eszünkbe, amikor Koller János nyug. apát plebános végrendeletét átvastuk. Közöljük főbb vonásaiban e nemes gondolkodású papnak végakaratait okulásul sok lajka katolikusnak, bátorításul a csüggedőknek, vigasztalásul mindazoknak, akik hitükhöz való rendíthetetlen ragaszkodásukért esetleg guny vagy megvetetésben részesültek. De közöljük azért is, hogy lássák mindazok, kiket az Isten egyházi javadalmakkal ajándékozott meg, — mikép gondolkodik és rendelkezik egy igazi Krisztus szelleme által áthatott pap.

Végrendeletének rövid kivonata a következő:

Kézpénz hagyaték 106.000 forint. A mely összegből hagyományozok: 1. Temetői kápolna fenntartására 1000 frt. 2. Temetéseim napján a szegényeknek 100 frt. 3. Szt. mise alapítványra 750 frt. 4. Templompadokra 500 frt. 5. Szegény alapra 2000 frt. 6. Ösztöndíj alapra 2000 frt. 7. Alapítvány a d.-adonyi I. káplán felállításának emelésére 1000 frt. 8. A d.-adonyi II. káplán állomás megalapítására 2000 frt. 9. A fejérmegyei kórháznak 1000 frt. 10. Az iváncsai róm. kath. hitközségnek 2000 frt. 11. A fejérmegyei papok nyugdíj intézetének 1000 frt. 12. A fejérvári papnevelésnek 1000 frt. 13. A római pápának 100 frt. 14. Szent István társulatnak 100 frt. 15. Szt. László társulatnak 100 frt. 16. Egyházmegyei pénztárnak 100 frt. 17. Missiókra 50 frt. 18. A váci süket-

megszólal. Ha kéri, ha óhajti is, ne beszéljen ihlet nélkül.

Nevesebb ember ki van téve annak, hogy hallani akarják, de ha hangulat nélkül beszél, veszt nimbuszából.

Jól tudjuk, hogy Petőfi nem szeretett tósztozni. Egyszer egy igen kedves barátját látogatta meg Gömörben.

A társaság szerette volna hallani Petőfit, de ez vonakodott. A társaság azonban nem tárgított, sürün hangzott fel a halljuk, végre a háziúr is csatlakozott az óhajtozókhöz.

Ekkor felált Petőfi. Az egész társaság némán, nesztelenül figyelt.

Es a nagy költő? Czinikus hajlamait nyilvánította. Odafordult ahoz a pajtáshoz, ki őt idehozta a fogatán és ezeket mondá:

„Áldja meg az Isten a te két lovadat, a melyeken idehoztál.”

Az egész társaság megdöbbsent ezen, de azért megélték Petőfit.

Nagyon sok híres pohárköszöntő volt nekünk a klasszikusan művelt nagyjaink között. Híres tósztozó volt Lisznyay Kálmán a maga bombasztjaival. Talpra esett és kacagató tósztozat mondott Balázs Sándor. Dicsérik, akik hallották, Danielik püspököt is. Ma pohárköszöntőnek a régiek közül leghíresebb nógrádi Szontágh Pál, a ki különben talpraesett epigrammákat is ír.

Komócsy József bátyánk, szintén jeles tósztozó volt. Ha asztal mellett fölmelegedett, szinte kifogyhatatlan volt a szellemesnél szellemesebb köszöntőkben. Az incselkedő közbeszólá-

néma intézetnek 10 frt. 19. Gróf Zichy Gy.-ért mondandó gyászmisére 110 frt. 20. Nővérem örökbe fogadott lányának Szeidl Józsefnének 3000 frt. 21. Szeidl Józsefné gyermekeinek 1000 frt. 22. Testvéreim gyermekeinek 3000 frt. 23. Egyházaiknak 100 frt. 24. Tüsztozó egyletnek 100 frt. 25. Házvezetőnőmnek 3000 frt. Összesen 25.120 frt.

A megmaradt 80.880 frtot pedig a duna-adonyi római katolikus hitközségnek hagyományozom.

Végrendeletem végrehajtásával Csöngedy Gyula plebános urat bízom meg.

Temei esemen megjelent minden egyes pap-társamnak 10 frt, minden tanítónak 5 frt adassék.

Szólómet a duna-adonyi plebániának.

Házamat pedig a duna-adonyi róm. kath. hitközségnek hagyom.

Lapunknak egyik barátja, aki a megboldogultat közelebről ismerte a következőleg jellemzi a nemesen érző és a kath. ügyeket a szíven viselő egyházi férfit.

Koller János 50 évig volt D.-Adony plebánosa, mely idő alatt, az egymás után felnőtt nemzedék tiszteletét megnyerte. A mozgalmas 1848 évben került D.-Adonyban, mely időtől fogva, nagy erélyvel kitartással és szeretettel vezérelte a reabizott híveket, egész 1898-ig, midőn a megérdemelt nyugalomba vonult.

Hivei a legőszintébb ragaszkodást tanúsították iránta, pap-társai előtt feddhetlen jelleme folytán mindig tiszteletben állott, a kegyuraság gróf Zichy vallásos családjának pedig meghitt barátja és tanácsadója volt.

Magába vonult, csendes életet élt, papi hivatalának szentelve magát, de hiveinek érdekeit mindig és mindenbe védelmezte, s szava a községben döntő befolyással bírt. Külsőleg hideg és zárkózott természetű volt, ezért nagyon sokan félre ismerték e kiváló férfit, pedig ő azon jellemek közé tartozott, melyek mai nap már igen ritkák.

Kérni, soha senkitől sem kért, soha sem hajlongott semmiféle kegyek elnyerhetése cél-

sok nem hogy zavarták sőt ellenkezőleg, — tűzbe hozták, sarkantyuzták ötletekben gazdag elméjét. A világirodalom legjelesebb klasszikusaiból vett idézetei mindenkor alkalomszerűek, hatásosak voltak. Sokat tudnak beszélni az ő rögtönzéseiről, tósztojairól, a kik vele együtt valamikor résztvettek az írók és művészek vidéki kirándulásaiban.

Erdemes feljegyezni, a miről szintén regélnék, boldogult gróf Ráday Pál volt váci alispáni szolgálóiról, ki a királyhoz volt hivatalos, hogy tósztoja végén — mi különben az udvarnál nem divat — azt idézte:

„Addig éljen, míg a honnak él.”

Soha többet nem hívták meg „sikerült tósztojáért” az udvarhoz.

A mai tartalmatlan és szóuokokban szegény világnak egyik jellemző sajátysága az, hogy a legujabb, de még az új nemzedék se tud verseket könyv nélkül. Ugy készült pályájára, hogy a költészetet nem tudja átélvezni, a mi meg is látszik a rideg szóuoklatokon és pohárköszöntőkön.

Természetesen, ha valaki feláll csak azért, hogy beszéljen, ebben semmi nehézség nincsen. Mindössze csodálni lehet azt a bátorságot, hogy valaki üresen fecseg és annyira önhitt, hogy a hatást is hiszi.

Menjünk vissza oda, a honnan elindultunk és helyezzünk több súlyt a költői nevelésre. Mert ma mindenki költő lesz, de nicsenek kültői-érzésük, azért nem is fejlődhetik igazi költő.

Lám mit lehet tanulni a pohárköszöntő történelemből

Botond.

jából, az igazságot mindenkinek bátran megmondotta.

Hogy egyházát mennyire szerette bizonyítja végrendelete. Lehet mondani, hogy egész vagyonát, melynek nagyrészt örökösöké volt, könyv célra, a kath. hit felvirágoztatására és a szegények segélyezésére hagyta.

Feltesse hatósága iránti tisztelete mélyen gyökerezett szívében, mert az egész vagyona feletti föfelügyeleti jogot megyés püspökére ruházta, kitől eme végső rendelkezésére, apostoli áldását esdte.

Isten a szívek ismerője és a jó cselekedetek jutalmazója, adjon örök boldogságot há szolgájának.

— **Bizalom a néppárt iránt.** Az apatini esperesi kerület papsága *Bogojván* tartott tavaszi gyűlésén megemlékezvén az országos néppártnak a sajkósar törvényjavaslat legközelebb lezajlott országgyűlési tárgyalása alkalmából az Isten igéje hirdetése és a békóba vert egyház szabadságának védelmében kifejtett lélekemelő küzdelméről, egyhangulag elhatározta, hogy a „jog, igazság és törvény” érájában Istentől rendelt örök öre, a katolikus egyház ellen az országos kormánya és pártja által elkövetett sérelem fölött jogos fölháborodását, a néppártnak pedig alkat nem ismerő, hitvalló harcozáért őszinte háláját fejezi ki. A *szendrói* kerület papsága a Szirákon tartott tavaszi gyűlésen egyhangulag kimondotta, hogy a püspöki karnak, a katolikus főrendeknek, a néppártnak s a vele tartott orsz. képviselőnek a papság jogaiért vívott dicső küzdelem alkalmából elismerését és köszönetét fejezi ki. Szeretnénk már a mi papjainknak hasonló mozgalmáról is írni. Hiszen az ilyesmi nem nagy fáradságba kerül, csak egy kis ügybuzgóság és lelkesedés kell hozzá!

— **Néppárti gyűlés.** A néppárt ismét kezdi zászlóit botogatni. Legujjabbán a vágyhelyi választó kerület polgársága tart népgyűlést a nyitrai megyei *Podolin* községben e hó 11-én vasárnap délután. A gyűlés tárgysorozata a következő: 1. *Hymnus.* 2. *Játssza* a községi zenekar. 3. *Elnöki megnyitó.* Tartja *Zmeskál* Zoltán orsz. képviselő. 4. *A szövegezetekről.* Tartja *Sándorfi* Nándor lopassói plebános. 5. *A választói jogból.* Tartja dr. *Ernszt* Sándor. 6. *Elnöki zárszó.*

Vasuti szerencsétlenség.

A déli vasutat Budapestre induló 203 sz reggeli gyorsvonatát vasárnap *Polgárdi* állomás előtt baleset érte, amely kis hiba hogy borzalmas helyet nem kapott a vasuti katasztrófák között. Hibás váltóállítás következtében a gyorsvonat négy kocsija kisklott s clyen vad erővel csapott a pályatestre, hogy darabokra zúzódtott.

Dél előtt egynegyed tizkor, amikor a gyorsvonat teljes erővel robotott *Polgárdi* felé, az utasok hirtelen erős zökkenést éreztek. A vonat mintha valami ellenállhatatlan érozaliba ütdött volna, egyszerre megállott. Rémült veszélykiállások hallatszottak mindenfelől. A kocsikból leugró utasok elé rémületes látvány tárult.

A lokomotív ott hevert a sínektől méternyi távolságban, majdnem teljesen a földbe furdóva. A szerkocsi a podgyászokocsi s két személyzállító kocsi pedig összezúzva borította a pályatestet. Az első pillanatban óriási volt a rémület, mert a kocsikban mindenütt volt utas. Valami megmagyarázhatatlan, kegyes csoda által azonban senki sem vesztette az életét. A kocsik roncsaiból egymástán vándorogtak elő az utasok, legtöbbjük könnyebb sérüléssel, de komolyabb baja senkinek sem

esett. Csak Gabrielli vonatvezető és Lukács személy kalauz állapota súlyos. Mind a kettő tele van mély sebekkel s az utóbbi borda törést is szenvedett.

Az utasok közül csak Geiger Sándor bécsi utazó sérült meg komolyabban. Szerencsére dr. Major Ferenc országgyűlési képviselő, aki több országgyűlési képviseléssel a Balaton mellé utazott, ott volt a vonaton s segédkezett a sebek bekötésénél.

A pályatest teljesen el volt torlaszolva a kocsi-romokkal, úgy hogy a délelőtti közlekedés Budapest—Prágerhof között teljesen megszokadt. A gyorsvonat utasaiért segélyvonat jött Székesfehérvárról.

A balesetet az önműködő váltó gépezetének megromlása okozta. Ha a gépész nem viszi a vonatot a váltó keresztvezésnél a rendes menetnél lassabban, nem menekült volna meg egyetlen utas sem.

Az utasok a mozdonyvezetőt el is árasztották hála nyilatkozataikkal. A megsérült pálya helyreállításához azonnal hozzáfogtak, és másnapra már egy ideiglenes vágányt állítottak föl. Mindezáltal több nap beletelik, míg a kocsikat eltakaríthatják s a rendes közlekedést helyreállíthatják.

Fischer Márton bérlő a szerencsétlenség színhelyéhez közel eső majorjából azonnal bort konyakot és egyéb italokat küldött, azonkívül cselédjeinek segédkezését is följajánlotta, az utóbbira azonban szerencsére nem volt szükség.

A déli vasut igazgatóságától még a délután folyamán bizottság érkezett a baleset színhelyére.

A vizsgálatot a székesfehérvári törvényszék részéről Tömör József vizsgálóbíró vezeti.

UJDONSÁGOK.

— **Névpap Alcsuthon.** József főherceg e hó 3-án családjával hármas ünnepet ült: Klotild főhercegné asszony és Klotild főhercegnő nevenapját és Klementin kóburgi hercegnő születésnapját. Ez alkalommal az udvari kápolnában hálaadó istentisztelet tartott, melyen résztvettek József főherceg, Klotild főhercegnő asszony, továbbá Erzsébet és Klotild főhercegnők Szirmay Sarolta grófnő urhölgygyel. Jelen voltak még az istentiszteleten a főherceg urodalmának tisztviselői és az urodalmi iskolák növendékei tanítóik vezetése alatt.

— **Urnappja.** A felsővárosi templomban a szokásos fényvel tartották meg az urnapi körmenetet e hó 4-én vasárnap reggel. A szertartást Tamás Vilmos esperes plebános végezte Szorady Gyula és Szalay József káplánok segédkezése mellett. Résztvett a körmenetben öv. gróf Károlyi Gyuláné is, ki Csurgóról jött be az ünnepélyre.

— **Főpásztori látogatások.** Köztudomású dolog, hogy megyés püspökünk mily őszinte érdeklődéssel és atyai jóindulattal viseltetik egyházmegyéje területén lelkészkező papság és a tanítók sorsa, hogyléte iránt. A főpásztor-sága alá tartozó templomok és iskolák szint-egy kiváló gondját képezik és ha a központi kormányzat dolgai megengedik neki, személyesen, váratlanul jelenik meg majd itt, majd ott és közvetlenül is meggyőződést szerez magának a hitközségek viszonyairól. Április hó 13-án Velence községet látogatta meg, a hol a kegyuraságnál tett rövid látogatás után az apácza zárdát és plebániát tekintette meg. Május 23-án a kis Nadap falu látta vendégül

a főpásztort, május 30-án pedig Agárd pusztá plebániáját, templomát és iskoláját vette vizsgálat alá. Megjelenése mindenütt a legkedvesebb, váratlan meglepetést szerezte híveinek, azok lelképásztorai és tanítóinak.

— **Társas vacsora.** A belvárosi katolikus kör e hó 7-én szerdán este 8 órakor a kör kerthelyiségeben társasvacsorát rendez. A kiválóan kedélyesnek ígérkező összejövetelen való részvételt melegen ajánljuk a kör tagjaink figyelmébe.

— **A székesfehérvári róm. kath. tanítók egyesülete** 1899. évi június hó 8-án (csütörtökön) d. e. 11 órakor tartja rendes évi nagygyűlését a polgári leányiskola dísztermében. A következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. A pénztáros jelentése s ezzel kapcsolatban a számadások átvizsgálására vonatkozó jelentések felolvasása. 3. A könyvtáros jelentése. 4. A választmány által az 1899. évre kiutaltványozott segélyösszegek bejelentése. 5. „Logikai vétségek a számtan tanításnál”, szabadon előadja: Velinszky Ferenc osztálytanító. 6. Esetleges indítványok. Az elhunyt egyesületi tagok lelki üdvéért f. évi június hó 10-éi reggeli 7 órakor, a székesegyházban szent mise fog tartatni.

— **Czibalomvizsga.** Vecseyné Walter Anna a kitűnő hírnevű czibalomtanító nő tanítványaival e hó 8-án kórház utca 9. sz. a lakásán zártkörű czibalomvizsgálatot tart a következő műsorral: Gáty Z. „Almáiban.” Magyar népdal előadja: Almási Sz. Feri, I. gym. tanuló. Mina J. „Svéd dal.” Magyar népdal előadja Webermann Erzsike. Henriquez „Románca.” Magyar népdalok előadja Szokolczay Irénke. Allaga G. „Home sweet Home.” Magyar népdalok előadja Lövinger Olga. Gáty Z. „Adaqi.” Magyar népdalok előadja: Lövinger Erzsike. Kossini. Részlet „Tell Vilmos”-ból. Magyar népdalok előadja: Klein Pál, V. főreálisk. tan. Schubert „Éji dal.” Magyar népdalok előadja: Mauer Jenő felső kereskedelmi isk. tan. Jungmann „Honvágy.” Magyar népdalok; előadja: Klein Mariška. Szerdahely „Csikós a tanyán.” Pusztai kép, Magyar népdalok; előadja: Ludasi Ilonka Horváth Gy. „Lenyellek.” Magyar népdalok; előadja: Basch Juliska. Késmárky „Ábránd.” Egyveleg, Magyar népdalok; előadja: Ludasi Szeréna. Weber Részlet „Oberon” operából, Magyar népdalok; előadja: Netzer Fanny. Bihari „Keszergő.” Magyar népdalok; előadja: Armuth Jenny. Hubay J. Részlet a „Cremonai hegedűs”-ből, Magyar népdalok; előadja: Márkus Margit

— **Néptanítók mulatsága.** Szinte hihetetlenül hangzik ez a cím. Hogyan, hát a tanítók mulatni fognak? Lehetetlen. Ambár megszoktuk már, hogy a különböző egyletek, társulatok, kaszinók valamely jótékony célra vagy saját alapítójuk gyarapítására minden esztendőben tartanak egy-két vigalmat, de hogy a tanítók, a nemzetnek eme legérdemesebb és legmosztóhóbban tartott napzsámosai is elcsúsznak, ezt már csakugyan nehéz elhinnünk. Pedig úgy van. Kuglizni, sétahangversenyezni és táncolni is fognak, még pedig ebben az esztendőben. A fejérmegyei tanítótestület ugyanis elhatározta, hogy az egylet fennállásának huszonöt éves jubileumát az őszszel tartandó nagygyűlésen ünnepeli s ez alkalommal a polgári lövöldében mulatságot rendez. Az előkészítő bizottság f. hó 4-én tartotta e tárgyban első értekezletét, melyen a mulatság részleteit is megállapították. E szerint szeptember első felében, a jubiláris nagygyűlés napjának délutánján a lövöldében sorjatekkal, tombolával, tekeversenyyel és sétahangversenyyel fogják úgy magukat, mint a valószínűleg szép számmal megjelenő érdeklődőket szórakoztatni. Este pedig cigányzene mellett táncmulatság következik. A mulatság tiszta jövődelmát az egyesület segélyalapjának növelésére fordítják.

— **Déli vasut.** 1899. évi június hó 15-én a budapest-nagy-kanizsai vonalon *Máriatelep* és *Balaton-Szent-György* állomások között fekvő 93 sz. órházánál „Balaton-Berény” elnevezéssel személyforgalomra berendezett megállóhely

nyitattik meg, melynél a 205, 207, 209, 206, 208 és 210 sz. személy vonatok „feltételeesen” meg fognak állani. E megállóhelyen menetjegyek nem adnak ki és podgyász, expresszárk valamint kutyák nem vétekez fel, hanem az illetékek utánfizetésképp (pótlék nélkül) szednek be. „Balaton-Berény” megállóhelyről az említett vonatok a következő időkben indulnak: Budapest felől Nagy-Kanizsa felé: a 205 sz. vonat délután 12 óra 26 perckor, a 207 sz. vonat reggel 2 óra 37 perckor, a 209 sz. vonat este 6 óra 61 perckor és Nagy-Kanizsa felől Budapest felé: a 206 sz. 3 óra 7 perckor a 208 sz. vonat éjjel 1 óra 24 perckor, a 210 sz. vonat délelőtt 10 óra 40 perckor.

— **Tanító gyűlés.** A „székesfehérvári egyházmegyei róm. kath. tanító egyesület” az 1899. év június hava 27-én tartja Székesfehérvárott a megyéhez termében évi közgyűlést. Tárgysorozat: 1. 9 órakor szent mise a székesegyházban. 2. Elnöki megnyitó. 3. A központi bizottság üléséről felvett jegyzőkönyv közlése, s ezzel kapcsolatban a kidolgozásra ajánlott neveléstanítási tételek kihirdetése és ezek feletti határozat. 4. A bíráló bizottság jelentése a beérkezett pályamunkákról és a pályadíjak kiadása. 5. A pénztárvizsgáló bizottság jelentése az egyesületi és tápintezeti vagyonok állásáról. 6. A közgyűlésnek az alapszabályok 15 §. f) pontja értelmében bejelentett indítványok tárgyalása. *Kivonat a főpénztáros számadásából 1898. év végén.* 1. Az egyesület vagyona: tőke 4207.13 frt készpénz 123.90 frt összesen 4331.03 frt. 2. A tápintezeti vagyona: tőke 2723.61 frt készpénz 55.30 frt, összesen 2778.91 frt.

— **Darányi miniszter a kivándorlás ellen.** Darányi Ignác a földmivelésügyi miniszter a kivándorlás ügyében rendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz. E szerint a közös külügyminiszterhez küldött s onnan hozzá is áttett konzuli jelentésekből arról értesült, hogy a braziliai Sc Paolo államba az elmúlt évben Ausztriából és Magyarországból tömegesen vándoroltak ki. A kivándorlók azonban ott a legnagyobb nélkülözések között élnek s ennek következtében egyik nagyhatalom már meg is tiltotta alatalvainak az oda való kivándorlást. A kivándorlási ügynek most hálójukat fokozott mértékben vetik ki Ausztria-Magyarországra. Arra hívja fel tehát a miniszter a törvényhatóságokat, hogy minden törvényes eszközzel hassanak a kivándorlás megakadályozására s az esetleg mutatókozó kivándorlási ügynökökkel szemben a törvény teljes szigorával járjanak el. Mindenesetre a szigorú rendszabályok alkalmazása mellett az is szükséges, hogy mindazok akik a néppel érintkeznek, felvilágítsák azt, hogy a külföldre kivándorlottak dolga korántsem rózsás, hanem sok bajnak vannak kitéve, melyet, itthon munkát vállalva, könnyen elkerülhetnek.

— **Rejtélyes haláleset.** Lapunk máj. 27-iki számában ily cím alatt megírtuk, hogy Nick Márton vörösvári gazdaembert háza pinceszében átvágot nyakkal halva találták. Eleinte azt hitték, hogy gyilkosság áldozata lett, de mint levelezőnkől értesülünk, a vizsgálat folyamán bebizonyult, hogy Nick saját kezével vett véget életének. A hást is megtalálták a pinceszében, melylyel az öngyilkosságot elkövette. A szomorú véget ért ember Vörösvár községének általában becsült tekintélyes polgára volt és rendes anyagi viszonyok közt élt. Az öngyilkosságot valószínűleg pillanatnyi elmezavarásban követte el.

— **Állomás egyesítés.** A kereskedelemügyi miniszter Felcsuth vasuti állomást „Alcsuth-Felcsuth”-ra változtatta.

— **Záróvizsga.** A székesfehérvári polgári leányiskola évszázó vizsgálatát a következő sor-ndben tartatnak meg: A vallástantól: a) a rom. kat. tanulóké: jun. 17-én d. e. b) Az ágost. ref. tanulóké: jun. 15-én d. e. c) Az ágost. hitv. tanulóké: jun. 15-én d. e. e) A haladó izr. vallású tanulóké: jun. 15-én d. e. e) Az orth. izr. vall. tanulóké: jun. 25-én d. e. II. A közismereti tárgyakból: az I. oszt. jun. 20-án d. e., a II. oszt. jun. 21-én d. e., a III. oszt. 22-én d. e., a IV. oszt. jun. 23-án d. e. III. Tornaszatból: (A tüzőltő-örtanya-féle torna-

helyiségben) I., II., III. és IV. osztályban jun. 26-án d. u. 6 órakor. IV. A német és francia nyelvből: a) a németnyelvből jun. 20-án d. u. b) a francia nyelvből jun. 22-én d. u. V. Magánvizsgálatok: Junius 19-én d. e. írásbeli, jun. 19-én d. u. szóbeli vizsgálat. VI. A tanév bevétele: Jun. 29-én d. e. 8 órakor tartandó ünneplés „Te Drum“ után. A vizsgálatok d. e. 8 és d. u. 2 órakor kezdődnek.

— **Öngyilkosságok.** **Vucsics** Lajos érdi lakost a minap az érdi temetőben egy fán fölkaszta találták. Az orvosrendőri vizsgálat kétségtelenül öngyilkos állapotot mutat, azonkívül Vucsics lakásán is több, ismerőseinek írt levelet találtak, melyekben öngyilkosságot irigyletet s a czimzettek fölkéri, hogy imádkozzanak érte és gondoskodjanak a családjáról. Már régebb idő óta elmebeteg volt s az előjáróság tébolydában akarta elhelyeztetni, de az utóbbi időben úgy látszott, javult az állapota. Családját a legnagyobb nyomorban hagyta. — **Pátkán** e hó 3-án délután **Szabó** István apja házában istállójában egy szegre fölkaasztotta magát, Szabó ki teljesen nyomorék volt, csizmákat szokott foltogtatni s az így keresett pénzeszkéjét rendszeren pálinkára költötte. Valószínű, hogy az öngyilkosságot is részegségében követte el, míg hozzátartozói a mezőn dolgoztak.

— **Biczikliak toljai.** Tegnap este nyolc óra tájban egy vasúti szolgai egyenruhát viselő alak állított be dr. **Hercz** Oszkár törvényszéki orvos ligetsor 1. sz. alatt levő lakására. A cselédeknek azt mondta, hogy gazdájuk a bicziklijét kéri s majd ő leviszi az állomásra. Az egyenruha meg is tette a hatást, mert a házbellek gyanútlanul odaadták a kért jószágot, a mit aztán a nyájas ismeretlen szerencsésen elgördített. Dr. **Hercz** később hazaérkezvén értesült a csalásról és nyomban jelentést tett a rendőrségnél, mely a nyomozást megindította.

— **Ítélet.** **Sáfar** Gyula *notai* születésű asztalos segédet, ki már több ízben és hosszabb ideig volt különböző fegyházak lakója, legújabb csinijelért a *lösei* törvényszék őt eszterdai fegyházra ítélte. Sáfar a mult nyáron *Iglón* vendégszerelt, hol egymásután három rendbeli betörést követett e. A rendőrség akkor hamarosan elfogta és az iglói járásbíróóság büntetőben vizsgálati fogságba helyezték. Innen azonban még a következő éjjel megszökött és nyomban kifosztott két lakást. Szákmányával Budapestre utazott, a hol, midőn a lopott holmit árulta, szerencsésen elcsípték a szenvedélyes betörőt.

— **Rendőri hír.** **Fésű** Józsefet, a kigyóközi betörés tettesét a budapesti rendőrség elfogta.

I R O D A L O M.

Királyi Ajándék. vagy tiz szobor nemzetünk nagyjainak. A magyar ifjuság számára. Irta: **Bodnár** Gáspár tanár. (Azon alkalmából, hogy a királyi ajándéknak, (a tiz szobornak) elseje dicső vértanúnak szent Gellért szobra nemsokára elkészül, van szerencsém a nagydemű tanárikar és a nagy közönség szives figyelmébe ajánlani fent jeizett, csinosan bekötött könyvemét, melynek ára csak 50 kr. (egy korona). Az a tiz szobor csak akkor lesz igazán becses az ifju és a jövő nemzedékre, ha közvetlen, lélekhez szóló leírásban fogják olvasni nemzetünk nagyjainak életét. Könyvem könnyed, világos és vonzó alakban állítja az olvasó elé hőseinket; azért bémálási, vizsgálati ajándéknak és ifjusági könyvtárak számára a legalkalmasabb, azért azt szives terjesztésre jó szívvel ajánlom. Szatmár, 1899. május hó, Bodnár Gáspár tanár, szerkesztő Szatmáron.

Katolikus Szemle. A Szent-István társulat kiadásában megjelent kiváló folyóirat legújabb (máj. jun.) kötete a következő tartalommal jelent meg: A Forum Romanum történeti és művészeti szempontból. — I. — **Kezser** Géza dr. Török-magyar harcok az északnyugoti Magyarországon. — III. — **Matunák** Mihály. A Toldi-monda. — III. — **Barta** József dr. Nietzsche és a kereszténység. — **Vethessy** József dr. Munkás-

kérdés és agrárszocializmus. — **Körössy** Endre Szilv Szemle — **Krajnyák** Edé. Erdőbeni Költemény. **Szűcs** József. Hajnalban. Bölcsönél. Kis gyermek halálakor. Urnapján. Vigasztalódás örögségben. Költemények. — **Bán** Alfréd. A rejtett lün. **Régény.** — III. — Angolból fordította dr. **Vass** Bertalan. Könyvismertetések és bírálatok: **Balits** Antal: Jézus Krisztus élete. — **Ism. Seckely** István dr. Kováts Sándor: Hitvédelem. — **Ism. Dudák** János dr. H. Jörngensen: Lebenslüge. — **Ism. Fischer-Colbrie** Ágost dr. Sankovics: A papság és a mai társadalom. — **Ism. Czilik** Balázs dr. Zubriczky: A szándék. — **Ism. Czilik** Balázs dr. Lővárdy: A Názárethi szent család. — **Ism. L. Lichtenstein:** Das Reich der Römer. — **Ism. ie.** Időszaki Szemle. — III. — u.

Kerüld az asszonyt! Ez a czime a **Singer és Volfrar** czég kiadásában megjelenő **Egyetemes Regénytár** legújabb kötetének, a mely eredeti és érdekes voltánál fogva kiváló helyet foglal el a megjelent kötetek között. A regény írója **Necra**, a modern olasz regényirodalom egyik legkitünőbb s egyszersmind legeredetibb művelője. Nearat joggal tartják Olaszország legnagyobb íróiönjének, a ki komoly irányúnál fogva még **Serao** Matildot is jóval fölülmulja. Szeme valósággal remekel az emberi lélek megfigyelésében és gondos, erős vonásokkal rajzolja meg alakjait, páratlan szép, káprázatos kerethez joggalván őket. A regény fordítását **Gauss** Viktor végezte szép magyar nyelvezettel s bátrai: mordhatjuk, hogy a legjobbakkal közül való. Ara csinos színes, kötésben 50 kr.

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot.

A földművelésügyi m. kir. miniszterhez a gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések szerint május hó utolsó hetében a sok eső következtében, különösen az erőteljesebb gabonavetések, főleg pedig a buza vetések sok helyen, de legkivált az Alföldön, erősen megdőlték és az eső a fellépett levélrozda terjedését is előmozdította.

A mezőgazdasági állapot országos átlagban különösen a buzára és a rozsról nézve valamivel kevésbé kedvező a május 20-iki állapothoz, ámbar a vetések további fejlődését, különösen pedig a rozsa terjedését illetőleg sok függ attól, hogy milyen lesz a további időjárás.

A szeszélyes időjárás folytán a gabonaművek számbeli becslése vidékenként némileg módosult, amennyiben egyes helyeken a gabonafélék termés kilátása csökkent, habár viszont egyes olyan vidékeken, hol az eső nem volt túlságos sok, a kilátás javult, néhol pedig a termés kilátások szemben az előző becsléssel csaknem változatlanul megmaradtak.

Ezzelal is az 1895-iki országos mezőgazdasági statisztikai felvételek bevetett területi adatait véve alapul, a gabonaművek területe a következő: 5,515,000, rozs és kétszeres 1,841,000, árpa 1,788,000 és zab 1,585,000 kat. hold.

Az őszi buzavetések az ország nagy részében kalászukat kihányták, helyenkint azonban még csak most kalásznak; a kalások többnyire szép nygok, de a rozsdalepett buzavetések kalásza aprók és hiányosak. A vetések mai állapota itélve az ország nagy részében közepes termés várható, amennyiben (országos átlagban) kat. holdanként remélhető termés mintegy 6-7 métermázsára, összesen tehát 5,515,000 kat. holdon körülbelül 37-38 millió métermázsára becsülhető. A mult évben közel 35 millió métermázsas buza termett, e szerint az idei terméskilátások még valamivel kedvezőbbeknek mutatkoznak. Ismétetlen hangsúlyozni kell azonban, hogy önként érthetőleg a további időjárástól függ, mennyiben fog ez a termés becslés a tényleges eredménynek megfelelni.

A rozs és kétszeres területe 1,841,000 kat. holdra becsülhető; a rozs vetések néhol jól

megerősödtek és jól kalásznak, sőt a virágzás is teljesen jól folyt le, helyenkint azonban ezek is gyengék, apró kalászokat mutatnak. Helyileg közel pedig, főleg ott, a hol a köd virágzás közben érte és a sok eső is leverte virágját, ablakos, illetve hiányos lesz.

A rozs általában kevésbé dől meg, mint a buza és jó időjárás mellett az egészséges kalászmagképződése megfelelhet a hozzáfűzött reményeknek. Mindazáltal országos átlagban a rozsból is csak középtermés t. i. kat. holdankint mintegy 6-6.5 métermázsas termés várható, vagy a bevetett 1,841,000 kat. holdnyi terület arányában a remélhető összmenyiség 10-12 millió métermázsas között fog ingadozni.

Az őszi árpát is több helyen megviselte a sok eső, — itt ott megdőlt. A tavaszi árpa meglehetősen áll ugyan, de azért ez is szenvedett, ez okból szintén csak közepes termésre nyujt kilátást. — Az országosan és kat. holdankint várható termés mintegy 7 métermázsára becsülhető, vagyis a bevetett 1,788,000 kat. hold arányában az összesen remélhető termés mennyisége 11-13 millió métermázsas között fog ingadozni.

A zab fejlődése többnyire kitünő volt, ámbar helyenkint igen acsatos lett a túlsok eső következtében, néhol pedig a rozsa is megtámadta. A bevetet területet 1,685,000 kat. holdra becsülve s az átlagosan várt terméshozamot kath. holdankint mintegy 6-7 métermázsára taksálva, a remélhető összmenyiség körülbelül 10-11 millió métermázsas között leend.

A repcevetések állása igen különböző és jó részt gyenge.

A kukorica vetések az utóbbi esős-hűvös időjárás következtében rosszul fejlődnek és sárgulnak.

A hüvelyesek fejlődése kielégítő. A dohány a hideg esős időben lassan fejlődött többnyire azonban kielégítően áll.

A takarmány és a czukorrépa buján fejlődik.

A burgonya az országban különböző fejlődésű.

+ **Állatbetegségek a megyében.** **Lépfene:** Baracska 1 udvar. **Veszétség:** Pusztas-Egres 1 u., Szabad-Battány 1 u., összesen 2 udvar. **Takonykór és bőrféreg:** Sárbogárd 1 udvar. **Sertés orbáncz** Zámoly 12 udvar. **Sertésvész:** Baracska 1 u., Csákberény 2 u., Csurgó 1 u., Czece 1 u., Káloz 1 u., Herczegfalva 1 u., Magyar-Almás 1 u., Moór 1 u., Ráczalmás 1 u., Sárregres 1 u., Szt.-Ágotha u., Tács 1 u., összesen 12 község.

Felelős szerkesztő: **Chay Antal.**

Látképes levelezőlapok.

Magyarország és a külföld minden városának látképevel ellátott gyönyörű kivitelű levelezőlapokat

7 krért darabonként

portómentesen küldök a rendelő által megjelölt helyre és címre.

Nagyobb disz-képeslevelezőlapok 10, 20, 30 kr. Minden egyes levelezőlap külön lesz teladva és a küldő aláírásával ellátva.

Pénz helyett levélbélyegeket is elfogadok.

Hercz Árminné

210. 3-3. BUDAPEST, Lipótkörút 34-ik szám, II.